

NOVICA

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 11. januarja 1854.

List 3.

Naznanilo.

zastran živinske soli.

Krajnska kmetijska družba je 30. novembra p. l. prosila sl. deželno poglavarstvo v Ljubljani: naj bi naznaniti blagovolilo: kje in po čim se dobi tista živinska sol, ki jo je c. k. ministerstvo poslednji čas iz morske soli napravljati ukazalo.

Naše c. k. deželno poglavarstvo se je obrnilo zatega voljo berž do c. k. deželnega poglavarstva v Terst in na to je prejelo od Teržaškega c. k. dnarstvenega vodstva sledeči dopis, ki ga je blagovolilo 31. p. m. na znanje dati kmetijski družbi. Glasí se takole:

„S pomešanjem sive morske soli s štupo enjanovo in z ogljenim prahom se je po naj višjem sklepu od 15. junia 1851 vsled visocega ukaza c. k. dnarstvenega ministerstva od 24. avgusta 1853 v ilirskem primorju od 20. septembra 1853 začela prodajati živinska sol, Dunajski cent po 2 fl. Po ti ceni se dobiva v c. k. solarii (k. k. Salzverschleissamt) v Pirani na Istrianskem ta sol brez posode, ktero si mora vsak kupec sam preskerbeti. — Tudi je še več sto centov te soli v prodajavnici v Kopru (Capo d' Istria) na prodaj, od kodar se dobiti zamore, dokler je je ondi še kaj.“

Ta živinska sol je tedaj pri centu za 40 krajc. bolji kup od une v zgornji Austrii, in tudi vožnina ne bo toliko znesla.

Za krajnsko deželo je naprosila kmetijska družba nekega tergovca v Ljubljani: naj naroči te soli več skupaj in jo prodaja po kolikor moč nizki ceni. Berž ko jo bode dobil in ko bomo zvedili: po čim jo bo prodajal, bomo to na znanje dali v „Novicah“. V prid živinoreje želimo, da bi se tudi v družih krajih zakladal kdo s to soljo, ktere bojo kmetovavci radi veliko kupovali, ako bo cena nizka.

Velika gnojna moč košene moke.

(Dalje in konec.)

Košena moka je sama po sebi dober gnoj, ali se pa primeša živinskemu gnoju, guanu, ogeršičnim prešam itd. Nekteri se bojé, da zgol sama košena moka izpije zemljo, al na Saksonskem so skušnje mnogih kmetovavcov, kteri gnojé že 8—10 let svoje polje zgol s to moko, očitno učile, da tudi večletno gnojenje s samo košeno moko ne škodova njivam, ker njih pridelki so bili od leta do leta večji. Tega vendar ne smémo zamolčati, da moka sama ne zrahljá zemlje tako kakor živinski gnoj; zato bo vselej prav, ako jo kmetovavec meša z navadnim gnojem, ali da eno ali dvě leti gnoji z moko, po tem pa spet z navadnim gnojem in da tako preminja gnojenje.

Košena moka se prileže naj bolj za jesensko setev (ozimino) in za tako zemljo, ki ni preveč

težka in mokra, pa tudi preveč pešena in suha ne, tudi za jaro žito ni tako dobra. V pretežki in mokri zemlji pomanjkuje košeni moki zraka, v presuhi vode; zrak in voda pa sta košenici potrebna, da razpade in sparstení. Ravno zatega voljo košena moka tekne ozimini, ker zimska mokrota jo pripravlja za razpad in sparstenjenje čez zimo. Ravno za tega voljo je košene moke več potreba na težki zemlji, in ravno zatega voljo ne smé pregloboko pod brazdo priti.

Dalje so skušnje poterdile, da košena moka tekne ravno tako žitom, kakor sočivju, lanu, konoplji, ogeršici in krompirju. Na Angležkem gnojé ž njo tudi péso in repo, tu in tam tudi senožeti.

Gnoji se polje s košeno moko, da se seje z žitom ali drugim sadom vred, ali da se vsejano poštopa ž njim, kakor z apnom, pepelom, mavcem itd.

Kolikor drobnejše je košena moka sphana ali zmleta, toliko bolja je, ker taka hitro in gotovo pospešuje rast v zemlji. Če se iz kostí odpravi vsa mašoba, je še bolja taka moka, ker mašoba nima nič gnojne moči v sebi in ne pustí vode v košene drobce, da bi zamogli hitro sparsteneti.

Košena moka iz Fihrtnerjeve fabrike na Dunaji se je popolnoma dobro poterdila po skušnjah; zato ne dvomim, da 8 centov te moke (perve sorte) popolnoma pognoji en oral (joh) zemlje ali za tri vagáne (mecne) posetve, in da teh 8 centov košene moke toliko opravi, kakor 200 centov živinskega gnoja.“

Tako priporoča gnojno moč košene moke, naj veljavniši kemikar prof. Stöckhardt.

V imenovani fabriki se dobi košena moka po sledeči ceni:

Sorte 1. (v podobi režene moke) veljá cent 3 fl.; — za popolno pognojenje enega oral ali za 3 vagáne posetve je treba 8 do 10 centov te moke.

Sorte 2. (v podobi živinske moke) veljá cent 2 fl. 30 kr.; oral njive popolnoma pognojiti je je treba 9 do 12 centov.

Dobé se v ti fabriki še 3 druge sorte košene moke (poguanjene, z žvepleno kislino pomočene itd.)

Pošilja se moka iz fabrike v sodcih po 5 centov. Kar se naroči, se berž dobi. Naročila se pošiljajo na Dunaj v založnico ali naravnost v fabriko zunaj Dunaja v Atzgersdorf, kakor je bilo povedano že gori.

Če bi kak tergovec te moke več naročil in jo potem na drobno prodajal, bi gotovo vstregel marsikteremu kmetovavcu, kteremu manjka gnoja.

Gospodarske drobtinice.

(Koliko se vsuši detelja?) Nalaš napravljene skušnje so učile, da od enega centa detelje, ki so